

Bærum kommune

post@baerum.kommune.no

Deres ref.: 22/18376

14. desember 2022

Dette brevet sendes på vegne av BirdLife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslofjordens Friluftsråd og Skiforeningen.

Uttalelse

Kommuneplanens arealdel 2022-2042, Bærum kommune

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den største trusselen er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn.

Tilsluttede organisasjoner i FNF Akershus er alle sterkt opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget i Bærum kommune, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

FNF Akershus har følgende oppsummerte innspill til kommuneplanens arealdel:

- Vi ber kommunen inkludere i planforslaget at reguleringsplaner skal være i samsvar med arealbruken fastsatt i kommuneplanens arealdel.
- Vi mener at det er uheldig at "Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder i Bærum" ikke er lagt til grunn som et temakart eller som en del av kunnskapsgrunnlaget.
- Vi ber kommunen legge til verdien av friluftsliv under flere av avsnittene i arealdelens planbeskrivelse da friluftsliv er en enkel og billig kilde til livskvalitet.
- Vi savner et større fokus på Marka og Oslofjorden som viktige friluftslivsområder for Bærum's befolkning. Hvordan skal arealdelen bidra til å realisere arbeidet med å redde Oslofjorden. Vi ber samtidig kommunen om å skrinlegge forslaget om ny friluftsliv i Lysakerfjorden pga. negative konsekvenser for eksisterende natur- og verneverdier.
- Utvidelse av Franzefoss' steinbrudd på Steinshøgda er ikke ønskelig pga. de negative konsekvensene for friluftsliv.
- Videre ber vi kommunen ta med at større tiltak i LNF-områder alltid må ha reguleringsplan, og det skal alltid gjennomføres kartlegginger av biologisk mangfold og viktige naturtyper.
- Avtjerna må ut av kommuneplanens arealdel som boligreserve.

- Vi savner et temakart som inkluderer friluftsliv som viser kartlagte områder og friluftslivets infrastruktur, som turveier, stier, løyper, badeplasser, utfartsområder osv. ivaretas i arealplanleggingen, og kartet vil være et godt grunnlag for å sikre at alle boligområder har nær tilgang til turområder.
- Vi savner bestemmelser for nærhet til turvei/friområde og krav om tilgang til denne og kommer med forslag til bestemmelser til dette.
- Vi ber kommunen løfte opp retningslinjen til bestemmelse nr. 40. Hensynssoner naturmiljø (pbl § 11-8 c) H560, som bestemmelse.
- Vi ber kommunene avvise arealinnspill NR 133 og NR64 om Avtjerna og avvise NR 144 Snødeponi pga. forringelse av natur- og friluftsinnteressene. Vi har kommentert de andre innspillene som er relevante for naturverdier og friluftsinnteresser
- Til slutt ber vi kommunen sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser, og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette.

Planbeskrivelse

FNF Akershus mener det er viktig at kommuneplanens arealdel bidrar til å ivareta natur- og friluftslivsinnteressene i kommunen, at Markagrensa i kommuneplanen ligger fast, fokus på grønnstruktur, blå-grønne verdier, plan for naturmangfold og mye mer. FNF Akershus synes det er veldig bra at arealregnskap skal ligge til grunn for kommuneplanarbeidet og at kommunen omtaler arealnøytralitet. Det er bra at kommunen ønsker mer overordnet planlegging og kontrollert vekst med kontroll på arealene, og vi ber kommunen inkludere i planforslaget **at reguleringsplaner skal være i samsvar med arealbruken fastsatt i kommuneplanens arealdel.**

Sikre friluftslivsområder, kantsoner, turveier og tilgang til sjø og skog

Friluftsliv som kilde til livskvalitet. Friluftsliv kan bidra til å nå mange av kommunens mål i kommuneplanen. Opphold og fysisk aktivitet i naturen gir bedre folkehelse, både fysisk og mentalt¹. Friluftsliv er integrering og sosial utjevning i praksis^{2 3}. **Vi ber derfor kommunen legge til verdien av friluftsliv under flere av avsnittet i arealdelens planbeskrivelse** (f.eks. under Klima og miljø, Gode byer og tettsteder, Grønn mobilitet, Kulturminner og kulturmiljø, Naturverdier og blågrønne strukturer og Kyst og strandsone).

Planen må også bli tydeligere på at det er tilgangen til natur- og friluftslivsområder i nærområdene og til Marka og fjorden som er viktig. God tilgang til Marka og fjorden sikres gjennom turveiforbindelser, skiløyper, god kollektivtransport og parkeringsmuligheter.

Skånsomme tilretteleggingstiltak, i nærområdene, Marka og fjorden, som turveier, badeplasser, aktivitetsområder o.l. tilpasset lokale behov, er avgjørende for å få alle grupper ut. I tillegg er skånsom tilrettelegging også nødvendig for å ta vare på naturen.

Undersøkelser viser at jo nærmere folk bor et friluftsområde eller en turvei, jo oftere blir de brukt. Det er derfor viktig at kommunen etablerer tette nettverk av turveier, gjerne med maks 250 meter til nærmeste turvei, slik det står i regjeringens friluftslivsmelding.

¹ [Friluftsliv og psykisk helse, Norsk Friluftsliv](#)

² [Helsedirektoratet rapport nr. 3/2017, Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet, Gunnar Brei og Kolbjørn Rafoss.](#)

³ [NRK Ytring, «I skogen sier de hei», juni 2020](#)

Korte avstander til attraktive frilufts-/naturområder, som er tilrettelagt slik at de dekker lokalbefolkningens behov, er særlig viktig for barn, unge, eldre, ikke-vestlige innvandrere og funksjonshemmede.

Særlig viktig er tilgangen til slike områder i de planlagte fortetnings- og vekstområdene i kommunen.

En annen viktig oppgave, som må løses gjennom arealdelen, er å **sikre nok grønne arealer** og tilgjengelig uteareal, som skogholt, bekkedrag o.l., i umiddelbar **nærhet til barnehager og grunnskoler**. Deler av skolehverdagen kan flyttes ut, barna blir mer fysisk aktive, de har større naturkontakt og får en større forståelse av samspillet mellom natur og menneske.

Marka og Oslofjorden er svært viktig friluftslivsområder for Bærums befolkning, men har fått en liten plass i planforslaget. Markagrensen, som hindrer utbygging i Marka, har ved noen anledninger de siste åra blitt truet (Ila og Steinskogen).

Videre **savner vi et avsnitt eller kapittel om Oslofjorden og hvordan arealdelen skal bidra til å realisere arbeidet med å redde Oslofjorden**. Flere av tiltakene fra helhetlig plan for Oslofjorden skal gjennomføres på kommunalt nivå. Vi ber også kommunen om å **skrinlegge forslaget om ny friluftsøy i Lysakerfjorden på grunn av store negative konsekvenser for eksisterende natur- og verneverdier i området** (evt. flytte etableringen til Lakseberget). [Se FNF sin uttalelse til forslaget «Ny friluftsøy i Lysakerfjorden» desember 2022 her](#).

Utvidelse av Franzefoss' steinbrudd på Steinshøgda er ikke ønskelig. En utvidelse av Franzefoss' steinbrudd på Steinshøgda i Marka i Bærum til nærmere det dobbelte av hva det er i dag, vil være et stort naturinngrep og vil true viktige friluftsinnteresser i Bærum. Kommunen har selv klassifisert området som «svært viktig» for friluftslivet. Det er stor befolkningstetthet i nærheten av dette området. Området inneholder stier og løyper, og er et veldig godt utgangspunkt for turer sommer som vinter. [Se flere detaljer fra Oslo og omland friluftsråd sin tidligere uttalelse \(april 2021\) til saken her](#).

Naturmangfold og landskap

Vi ber Bærum kommune ha en arealbruk som ivaretar naturområder og naturmangfoldet, både for bruk og vern av naturen. For å nå dette målet anbefaler vi kommunen å kartlegge naturmangfoldet. Da får kommunen kartlagt status og utfordringer i områder som i dag mangler kartlegging. Bærum kommune er plassert som nr. 3 på landsbasis i verktøyet Naturkampen⁴ (en rangering av landets kommuner ved vurderingen av ti kriterier knyttet til naturmangfold). Naturkampen viser på hvilke områder kommunen kan forbedre seg, og for Bærum er dette særlig vassdragsforvaltning og forvaltning av Skog (avskoging), strandsonen og kulturlandskap.

Videre **ber vi kommunen ta med at større tiltak i LNF-områder alltid må ha reguleringsplan, og det skal alltid gjennomføres kartlegginger av biologisk mangfold og viktige naturtyper**. Vi minner kommunen på det bør gjennomføres full kartlegging av ulike artsgrupper, dvs. fugl, pattedyr, amfibier, insekter, karplanter, sopp, lav og moser. Det er viktig at slik kartlegging gjøres av kompetente fagpersoner på våren/forsommeren, da muligheten for å oppdage arter er størst.

⁴ [Naturkampen 2022 – Bærum kommune](#)

Masseforvaltning

Vi ønsker at kommunen lager en plan for **massehåndtering** der status, utfordringer og behov, og ikke minst **mulig samarbeid med andre kommuner skal utredes** i forbindelse med kommuneplanens arealdel. Vi anbefaler ellers at det **utarbeides både regionale og kommunale massehåndteringsplaner** med tanke på å utrede aktuelle egnede steder for å ta imot store mengder løsmasser framover fra ulike prosjekter i regionen (inkludert Oslo). Status, utfordringer og behov, og ikke minst **mulig samarbeid med andre kommuner** bør utredes. Dette bør inngå som et kartgrunnlag i utformingen av plankartet for kommuneplanens arealdel.

Ta ut Avtjerna fra kommuneplanens arealdel

I KPA 2017-2035 ble Avtjerna tatt ut av planen som boligreserve. Det kom innsigelser fra Statsforvalteren og Statens Vegvesen, og Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtok at området skulle tas ut, bl.a. pga. forringelse av natur- og friluftslivsverdier og manglende kollektivdekning. Området er i dag et stort LNFR-område med et mindre område for massehåndtering. Det finnes naturtyper med stor verdi i området, f.eks. myr, og området ligger tett opptil andre verdifulle naturtyper. Det er fare for forurensning av vassdrag gjennom avrenning fra området. Området ligger tett inntil Marka og, og området er kartlagt som viktig friluftslivsområde. Allikevel velger kommunen å legge inn igjen Avtjerna som boligområde i dette forslaget til arealdel. Kommunen har rikelig med arealer som kan fortettes i vekstområdene for lang tid fremover og trenger ikke denne reserven. Da Avtjerna også lyser rødt i alle konsekvensutredninger synes vi det er svært uheldig at kommunen ønsker å legge dette inn igjen i planforslaget. **Avtjerna må ikke gjeninntas som boligområdereserve.**

Kart

Bærum kommune har kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder etter Miljødirektoratets metodikk. Det vises til kartet på side 64, og at det er et grunnlag for kart over blågrønn struktur. Ut over dette står det lite om kartlagte og verdsatte friluftslivsområder! Vi mener at kommunen bør benytte den kunnskapen som ligger i kartet som et temakart knyttet til kommuneplanens arealdel. På denne måten kan kommunen sørge for viktige områder for friluftslivet ivaretas i arealplanleggingen.

Det er bra med temakart for Grønnstruktur og naturverdier, Kulturminner og kulturmiljø og Stille områder. **Vi savner et temakart som inkluderer friluftsliv** som også vil ligge som et kartlag i kartløsningen til Bærum kommune. Bærums turveier, stier og skiløyper er hyppig brukt av befolkningen i og i nærheten av Bærum. Kommunen har også kartlagt og verdsatt friluftslivsområdene sine. Et temakart som viser kartlagte områder og eksisterende turveier, stier og løyper bør inkluderes i arealdelen. På denne måten kan kommunen sørge for at disse ivaretas i arealplanleggingen. Temakartet vil også være et godt grunnlag for å sikre at alle boligområder har nær tilgang til turområder.

De fleste turveier, stier og løyper i Bærum er registrert i kartdatabasene Ut.no⁵ og Skiforeningens turplanlegger⁶.

⁵ [Ut.no, database for turer på ski, til fots, på sykkel og padlene + hytter](#)

⁶ [Skiforeningens turplanlegger](#), løypedatabase

Bestemmelser

FNF Akershus er opptatt av at kommuneplanene i Akershus inneholder **bestemmelser som styrker ivaretagelsen av natur- og friluftslivsinteressene**, som byggegrense mot bekker og raviner, massehåndtering, miljøprogram og miljøoppfølgingsplan, nye hensynssoner for bevaring kulturmiljøer og vurdering av bevaring av viktige trær- og vegetasjonsområder i reguleringsplaner, fremmede arter, avstand til turområder og kartlegging av naturmangfold ved nyetableringer og utbygginger. **Vi mener derfor det er veldig viktig at kommunen setter klare krav og bestemmelse til disse temaene.** Bestemmelsene må konkretiseres, siden formuleringer som “bør” og “skal vurderes” har mindre verdi i senere byggesaksbehandling.

Vi synes derfor det er veldig bra kommunen har bestemmelser rundt de fleste av de ovennevnte temaene som 9. Landskapstrekk og landemerker (pbl § 11-9 nr. 6), 11. Grønnstruktur og naturmangfold (pbl § 11-9 nr. 6), 12. Turveier (pbl § 11-9 nr. 6), 13. Innsjøer, elvestrekninger, bekker og dammer (pbl §§ 1-8, 11-9 nr.5 og 6), 14. Sjøområder og strandsonen (pbl §§ 1-8, 11-9 nr. 5 og 11-11 nr. 3 og 5), 31. Grønnstruktur (pbl §§11-9 nr.6 og 8 og 11-10).

FNF Akershus ønsker imidlertid at setningen **«større tiltak i LNF-områder skal alltid ha reguleringsplan, og det skal alltid gjennomføres kartlegginger av biologisk mangfold og viktige naturtyper»** inkluderes i relevant bestemmelse (f.eks. under 11. Grønnstruktur og naturmangfold (pbl § 11-9 nr. 6)).

I tillegg **savner vi bestemmelser om minimumskrav til avstand fra boligområder til turområder og et rekkefølgekrav som sikrer grønnstruktur og tilgangen til denne.** Vi foreslår følgende bestemmelser:

- *«I eksisterende og nye byggeområder skal alle boliger har maksimalt 250 meter til friområde (på minimum 20 dekar) eller nærmeste tursti/turvei som leder til slikt område, jf. pbl § 11-9 nr. 5.»*
- *«Kommunen må legge inn rekkefølgekrav for å sikre etablering av grønnstruktur før områder tas i bruk og tidspunkt for når områder kan tas i bruk til bygge- og anleggsformål, herunder rekkefølgen på utbyggingen, jf. pbl § 11-9 nr. 4. Det samme for tilkomst til grønnstruktur.»*

Videre ber vi **retningslinjen til bestemmelse nr. 40. Hensynssoner naturmiljø (pbl § 11-8 c) H560, løftes opp som bestemmelse:** «Det **skal** som hovedregel ikke gjøres tiltak innenfor hensynssone naturmiljø. Særlig vekt legges på å sikre naturverdiene i området. Det **skal** settes av buffersoner mellom viktige naturverdier og byggetiltak. Teknisk infrastruktur slik som ledninger, kabler og transformatorstasjoner bør ikke lokaliseres innenfor hensynssone naturmiljø». Dette sett i lys av de nylige vedtatte planene for regional vannforvaltning⁷ og miljøkrav for landbruket i Akershus, Oslo og Østfold⁸.

Arealinnspill

FNF Akershus har sett gjennom kommunens egne behov for arealbruksendringer og eksterne innspill for endringer. Under følger kommentarer på relevante endringer for natur- og friluftslivsinteressene.

⁷ Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion, 2021

⁸ Regionale miljøkrav i landbruket for Akershus, Oslo og Østfold, 2022

NR 25 – Jernbaneveien 115 – kommunen anbefaler arealbruksendring

Planområdet inneholder en grønn skrent tett inntil andre grønne områder. Vi mener at naturmangfold og om grøntområdet er del av en viktig grøntkorridor må utredes videre ved en reguleringsplanprosess. Vi anbefaler kommunen å undersøke muligheten for avbøtende tiltak.

NR 57 – Rud/ Hauger Næringspark – kommunen anbefaler arealbruksendring

Planområdet ligger tett inntil Sandvikselva. Vi mener kommunen må sørge for at kantsonene ved elva er store nok, og det må foretas vannprøver i henhold til gjeldende regelverk og tilrettelegges for renseløsninger, som sikrer minimalt med utslipp av forurensede stoffer.

NR 133 Avtjerna – gjeninntakelse av boligområde – Sollihøgda Plussby og NR 64 del 1- Avtjerna – kommunen anbefaler arealbruksendring

Vi mener kommunen må avvise dette arealinnspillet. Som nevnt over inneholder området store natur- og friluftslivsverdier, er i dag et LNFR-området og har manglende kollektivdekning. En framtidig stor utbygging av boliger i området har langt større negative konsekvenser sammenlignet med de positive. Kommunen har rikelig med arealer som kan fortettes i vekstområdene for lang tid fremover og trenger ikke denne reserven.

NR 5 – Kjørbo – kommunen anbefaler arealbruksendring

Planen skal gjøre området mer tilgjengelig og inneholder naturverdier og kyststi. Vi mener det må settes strenge krav i bestemmelser for naturmangfold og blågrønne strukturer ved regulering.

NR 91 – Leif Larsens vei 11- 15 – kommunen anbefaler arealbruksendring

Planområdet inneholder en skrent med kalkskog og er en del av et større grøntområde. Vi mener at naturmangfold og grøntområdet er del av en viktig grøntkorridor som må utredes videre ved en reguleringsplanprosess. Vi anbefaler kommunen å undersøke muligheten for avbøtende tiltak. Vi mener også at etablering av korridor mellom gjeldende naturområde og Sandvikselva må være et krav.

NR 92 – Eiksveien 73, 98 og 100 – kommunen anbefaler arealbruksendring

Planområdet inneholder en grønne områder. Vi mener at naturmangfold, og om grøntområdet er del av en viktig grøntkorridor, må utredes videre i en reguleringsplanprosess. Det er viktig å beholde store grøntarealer rundt barnehagen da områdene kan brukes som læringsarena⁹.

NR 49 – Dr. Høsts vei 35, 37, 39 og 41 - kommunen anbefaler arealbruksendring

Planområdet inneholder naturverdier og sammenhengende grøntområder. Vi anbefaler kommunen å undersøke muligheten for avbøtende tiltak. I tillegg må hensynsonen for grønnstruktur bevares.

NR 144 – Snødeponi - kommunen anbefaler arealbruksendring

Vi mener kommunen må avvise dette arealinnspillet. Hele vassdraget

Rustanelva/Isielva/Sandvikselva vil være utsatt for forurensning/avrenning, tross løfter om rensing, avløp i rør og utslippsfrie transportkjøretøy. Vi ber kommunen se på områder for snødeponier i et helhetlig perspektiv for å finne de beste plasseringene for dette i hele kommunen. Hvis innspillet allikevel videreføres, mener vi at naturmangfold må utredes grundig i en reguleringsplanprosess. Fare for avrenning fra smeltevann må følges opp. Vi mener at det må tas vannprøver i henhold til gjeldende regelverk og tilrettelegges for renseløsninger, som sikrer minimalt med utslipp av

⁹ [Naturvakt som tiltak i bruk av naturen som læringsarena](#), Norsk Friluftsliv

forurensede stoffer. Vi anbefaler også kommunen å undersøke muligheten for andre avbøtende tiltak.

Arealbruken må avklares gjennom planprosesser

Når arealbruken er avklart gjennom planprosesser, gir dette et godt grunnlag for videre byggesaksbehandling. En kommune som gjør mange unntak fra vedtatte langtidsplaner, har manglede styring på arealbruken. Når lokalpolitikere **behandler** søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Det er også mye vanskeligere for frivilligheten å følge med.

Ifølge tall fra Kostra (SSB) er andelen innvilgede dispensasjoner i byggesaker i Bærum kommune 26,7 % i 2020 (over landsgjennomsnittet) og 24,5 % 2021¹⁰. Generelt sett sier ikke Kostra-tallene noe om hva slags saker dette er, bare at det er gitt dispensasjon fra plan. Dispensasjoner kan ha blitt innvilget i saker som dreier seg om omdisponering av dyrka mark/jordvern, nedbygging av myr og hyttebygging og andre tiltak innenfor fjell- og/eller markagrenser. Når lokalpolitikere behandler søknader om dispensasjon, får de mindre informasjon om konsekvensene av utbyggingen. Frivillige organisasjoner får heller ikke søknad om dispensasjon tilsendt på høring, og det er dermed fare for at viktige verdier ikke blir tilstrekkelig vurdert i søknadsprosessen. kommunen bør av den grunn etterstrebe null dispensasjoner fra plan.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Akershus

¹⁰ [Kostra-tall for Bærum kommune, Plan- og byggesaksbehandling](#), SSB